

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

נו.

עין משפט גור מצוה

סח א מיי פ"א מהל
מ"א הלכה ה טו"ע
י"ד ס' קוד ספי' דר
ובגירסת המוספות בשם
ר"ח ובה"ג ע"ש:
ס"ב ב ג מיי שם סמו
לחין קמה טו"ע
י"ד שם ספי' (י) [א]:
ע ד מיי שם הלכה ו
טו"ע שם ספי' ד:
ע"א ה מיי שם טו"ע
שם:
ו ז מיי שם הלכה ה
טו"ע שם ספי' ג:

דאי משכחנא תנא דאמר בר' נתן ב'. תימנה הא איכא תנא דמתניין (דף ט: ב) דקמי מדדו בקנה ימכר משמע הא ציד אסור בהנאה ו"ל דמתני' ה"ה ציד שרי בהנאה והא דקמי בקנה היינו משום ר"ש דשרי בשמיה ולא שרי אלף בקנה: **אימור דא"ר נתן ביד ברבא מי אמר.** יש שהיו רוצים למחוק (י) אמר למדקאמר לשון אמר משמע של פירשו דצדו לאת חילוק צין די לרגל וליתא דהא ודאי שפירשו דצדו ור"י מיישג הגירסא דמתחלה היה סובר להכי אוסר ר' נתן מדידה דיד משום דגור אטו ששון דיד אכל מדידה דרגל מותר לייכא לניגור אטו ששון דיד מיהו בששון דרגל אסר דגור אטו ששון דיד דריכא דרגל אסורה דחשנין לה כששון דרגל ודאי אימור דא"ר נתן ציד פירוש וס' גור מדידה אטו ששון דרגל מי אמר דשם לא יגור כלל ואפי' ששון דרגל נמי שרי דמדמי ליה למדידה דרגל:

אי משכחנא תנא דאמר בר' נתן אוריניא אפי' בהנאה דתניא מדדו בין ביד בין ברבא ימכר ר' נתן אומר ביד אסור ברבא מותר אימור דאמר ר' נתן ביד ברבא מי אמר אלא דאי משכחנא תנא דשרי (כ"ש אישירייה אפי' בשתייה ההוא עובדא דהוה בבירם דההוא עובר כוכבים קא סליק בדיקלא ואייתי לוליב' בהדי דקא גחית גנג (כ"ה בראשא דלוליבא בחמרא שלא בכונה אישירייה רב לזבוגיה לעובדי כוכבים אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב והא מר הוא דאמר תינגוק בן יומו הוא עושה יין נסך אמר להו אימור דאמרי אנא יבשתייה בהנאה

אי משכחנא תנא דאמר בר' נתן. יין בהנאה נמגעו של עובד כוכבים אע"פ שלא נסכו לעבודת כוכבים דניסוך לא הוי (אסור בהנאה) אלא על ידי ששון: מדדו. עובד כוכבים לין של ישראל צין ציד שהכניס ידו וזרעו לתוכו לשער כמה יין יש בו כמו שעושין בקנה שקורין פיל"א: ימכר. (ג) דכיון דלא נתכוין לנסך: ר"ש. דשרי מגע של עובד כוכבים שלא נתכוין לנסך (א): **אף בשמיה.** דקמתי מתניין (ב) נפל לצור ועלה כו' ר' שמעון מתיר אף בשמיה: **סינוק בן יומו.** אלמא לא צעין כוונה: **שמלו ולא עטלו.** דקיימא לן ציצמות (דף טו: ב) לעולם אינו גר עד שימול ויטבול: **וקן צני השפוח.** אע"פ שנולדו צצית ישראל ולא גלו צין העובדי כוכבים צעו מילה וטבילה. וכשלא טבלה אמו מתחלה קמייירי דאי טבלה אמו אינהו למה להו טבילה: צשוק

מי אמרי גופא אמר רב תינגוק בן יומו עושה יין נסך איתבייה רב שימו בר חייא לרב (ג) הלוקח עבדים מן העובדי כוכבים שמלו ולא טבלו וכן בני השפחות שמלו ולא טבלו רוקן ומדרסן בשוק טמא ואמרי לה טהור יין גדולים עושים יין נסך קטנים אין עושים יין נסך ואלו הן גדולים ואלו הן קטנים גדולים יודעין בטיב עבודת כוכבים ומשמשיה קטנים אינם יודעין בטיב עבודת כוכבים ומשמשיה קתני מיהת גדולים אין קטנים לא תרגמה האבני שפחות הא וכן קאמר ארוקן ומדרסן הניחא למאן דאמר טמא אלא למי"ד טהור מאי איכא למימר הא קמ"ל עבדים דומיא דבני שפחות מה בני שפחות מלו ולא טבלו הוא דעושין יין נסך מלו וטבלו לא יאף עבדים כן לאפקי מדרב נחמן אמר שמואל דאמר רב נחמן אמר שמואל הלוקח עבדים מן העובדי כוכבים אע"פ שמלו וטבלו עושין יין נסך עד שתשקע עבודת כוכבים מפיהם קמ"ל דלא גופא אר"ג אמר שמואל הלוקח עבדים מן העובדי כוכבים אע"פ שמלו וטבלו עושין יין נסך (ג) עד שתשקע עבודת כוכבים מפיהם וכמה א"ר יהושע בן לוי עד שנים עשר חדש איתבייה רבה לר"ג הלוקח עבדים מן העובדי כוכבים שמלו ולא טבלו וכן בני השפחות שמלו ולא טבלו רוקן ומדרסן בשוק

אי משכחנא תנא דשרי בר"ש ב'. פירש הקונטרס דשרי מגעו של נתכוין לנסך אף בשמיה דקמתי מתני' (לקמן ט: ב) נפל לצור ועלה כו' ימכר ר"ש מתיר פירוש בשמיה דשרי מגעו של עובד כוכבים שלא נתכוין לנסך בשמיה והקשה הר"י אלחנן דלמא הא דשרי ר"ש בשמיה היינו דוקא נגיעה על ידי דבר אחר כמו מדידה דקנה אכל נגיעה דגופו כי הכא דדורכו דרגל מנגל דשרי רבי שמעון ו"ל דסצירא ליה לשמואל אליבא דר' שמעון דלא חשנין ששון דרגל אלא כמו מדידת קנה היכא שמוספו צידו דשרי ר' שמעון אף בשמיה ועוד יש לומר דסבר שמואל דכל מה שמתיר ר"ש בהנאה שרי

נמי בשמיה וכיון דלא אשכחן דאמר מדידה דרגל בהנאה הוא הדין בשמיה: **ה"ג ברוב הספרים** בהדי דקא נחית נגע ברישא דר' אביא בחמרא שריא (ג) (אף) בהנאה ובהכי ניחא דמדמו ליה רב כהנא ורב אסי לנינוק בן יומו וכן לקמן (דף ט: ב) דפריך והא קנגע צנטלא פירוש שאז היין מן הגניגית צנטלא ונגע ע"י הגטלא והוא לו מגע עובד כוכבים ע"י דבר אחר שלא צכוונה דאסור בשמיה כמו נגע צרישא דלוליבא וכן לקמן נמי (דף ט: ב) גבי כל שבז טמא פירוש כגון אם נגע עובד כוכבים צין צין צידו צין בקנה עושה יין נסך דדומיא דהכי צבז טמא אלמא חשיב מגע עובד כוכבים ע"י דבר אחר כמו מגע עובד כוכבים בגופו כל שבז טהור צעובד כוכבים אינו עושה יין נסך פירוש כמו זריקה עלה מההיא דנטל חצית חזקה בחמתו לצור דהכשירוהו בחמתו אין שלא בחמתו לא אף על פי שעל ידי זריקה היא ומסיק דקאזיל מנייה ומנייה רש"י שהיא מתגלגל עד סמוך לצור ולא הוי זריקה למש הלך שלא בחמתו לא דהוי מגע על ידי ד"א וקשיא לפי זה חזא דדבר תימנה הוא לומר דחשנין מגעו ע"י ד"א דלא הוי אלא שלא צכוונה כמו מגעו בגופו שלא צכוונה ליאסר בשמיה וכל ההלכות מוכיחות לקמן דשרי אף בשמיה מדמתרן לקמן גבי פירכא דנטלא צעובדא דר' יוחנן ור' יוסי לא צריכא דמוריך ארוקן פירוש והוא ליה כמו שלא צכוונה ולא גזר אף קשיא דהכי היה ס"ד דרב כהנא ורב אסי לאסרו אף בהנאה הא מתני' היא מדדו בקנה דאפילו לרבנן ימכר ואע"ג דהוי התם מגע ע"י דבר אחר צכוונה מיהו הא לא קשיא דשמא הוי סצירי דרב אית ליה כר' נתן דאמר מדדו ציד אסור בהנאה וחשבי נמי מדידה דקנה או נגיעה דקנה כמו מדידה או נגיעה דידו ואע"ג דצמדדה איכא כוונת מגע וצניגעה צרישא דלוליבא ליכא כוונת מגע מ"מ הוי סצורים לאין לחלק לר' נתן צין שלא כוון לנגע וצין בלא כוונת ניסוך דלא אסר ר' נתן בהנאה ורב השיב להם אימר דאמרי אנא בשמיה בהנאה מי אמרי פירוש ואפי' ר' נתן נמי היא מודה צה כיון דליכא כוונת מגע מיהו קשיא דרב אדרב דהכי אסר הכא (י) צרישא דלוליבא צחמרא בשמיה הא איהו פסקי לקמן הלכה כר"ש ור"ש שרי אפי' כי איכא כוונת מגע כיון דהוי על ידי דבר אחר וכל שכן הכא דליכא כוונת מגע דנשטרי ועוד קשיא מההיא דלקמן דקאמר דקאזיל מנייה ומנייה פירוש שהיה נוגע בחצית עד שנפל לצור ולפיכך הכשירוהו בחמתו משום דהוי מגע עובד כוכבים שלא צכוונה ע"י דבר אחר אע"ג דנגע ציה עד נפילתו לצור ואין לדחות דלקמן אינו אוסור צידו אלא עד סמוך לצור ומכאן ואילך זריקה לאין זה לאון מנייה ומנייה ועוד דאם אינו אוסור צידידו לצור הכי דייק שלא בחמתו לא פי' אלא יאסר בשמיה והא גבי האי גוונא צבז אינו טמא לכך נראה לר"י גירסת רבינו חננאל והלכות גדולות וכן נמצא בשו"ת הגאונים דלא גרס צרישא דלוליבא אלא נגע צחמרא ולהכי אסר ליה רב בשמיה דהוה ליה מגע עובד כוכבים בגופו שלא צכוונה ולקמן לא גרס והא קא נגע צנטלא אלא והא קא נגע ציה אי נמי נוכח לפרש והא קא נגע צין צענטלא שהוא מלל על כל גדומיו אכל אם היה נוגע צין על ידי נטל מזה אינו חושב דשרי אפילו בשמיה והא דמתן מדדו בקנה ימכר שאני התם שמתכוין ליגע ורב אסר ורב אסי שזיו סצורים דרב אסר מגע עובד כוכבים שלא צכוונה בהנאה סצירי דרב סבר כר' נתן דאסר מדידה ציד וס"ד דהוא הדין אפילו אינו מתכוין ליגע וכן פסק רבינו תם הלכה למעשה דמגע עובד כוכבים על ידי ד"א שלא צכוונת מגע מותר בשמיה: **תינגוק בן יומו עושה יין נסך.** פירוש ואסור בשמיה ואת כיון דרב פוסק לקמן כר"ש מאי שנא תינגוק בן יומו (י) מנפל לצור ועלה דשרי ר"ש ו"ל דסבר דצמגע תינגוק ושכשו איכא לניגור אטו גדול אכל נפל לצור מוכחא מלמא דאינס לא שייך לניגור מדי: **גדוריים אין קטנים א.** ואת לישני דאין עושין יין נסך ליאסר בהנאה כמו גדולים אכל בשמיה מיהא אסרי ו"ל דמדללא מפרש ליה בהדיא ש"מ דאפי' בשמיה לא אסרי ועי"ל דלישנא דאין עושין משמע בשמיה כי מילתיה דרב דקאמר עושה יין נסך והקשה הר"י אלחנן דלישני ליה מלו שאני דהא לצדי טומאה קאמר טהור משום דמילה מועלת [א] ואומר ר"י דשאי טומאה דחשו חכמים להפסק טהרות אכל לענין כל שאר דצריהם קי"ל דלוינו גר עד שימול ויטבול: והא

[א] לקמן ט: ב [ב] מוספתא פ"ג ה"ד [ג] מ' תוס' לקמן ע"ב ד"ה עד שמתקמק. (ד) רש"י מת"ל, (ה) ר"מ מוסף ז',

הגהות הב"ח

(א) גמ' נגע ברישא דלוליבא צחמרא: (ב) רש"י ד"ה ימכר בין כלי' ואת ד' נמק: (ג) ד"ה כ"ש ד"ה עס ד"ה אף בשמיה וכו' מתיר פ"י אף בשמיה: (ד) תוס' ד"ה אימור וכו' למחוק אימור למדקאמר לשון אימור משמע: (ה) ד"ה ה"ג צבז וכו' דהכי אסר הכא בנגע צרישא: (ו) ד"ה סינוק וכו' בן יומו מוכיחא שנפל לצור:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה גדולים ואומר ר"י דשאי כו' צ"ב וכן הוא בחוספתא (ע"ש רבינו ב"ד ס"י קכ"ד ס"ק פ"י):

לעני רש"י

פיל"א [פ"י] מוט.